

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
ФАКУЛЬТЕТ «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО»
КАФЕДРА ЖИВОПИСУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

з навчально-педагогічної роботи

Марина ТОКАР

2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Академічний живопис»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»

**Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»**

Освітньо-професійна програма: «Станковий живопис»

Факультет: «Образотворче мистецтво»

Форма навчання: денна

Робоча програма з дисципліни «Академічний живопис» для студентів 1-3 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» освітньо-професійної програми «Реставрація та експертиза творів мистецтв»

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: професор Марія КОВАЛЬОВА
доцент Микола ДЕРКАЧ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри

Протокол № 10 від «10» квітня 2025 року

Завідувач кафедри, професор Ковальова М.М.

Узгоджено:

Декан факультету «ОМ» Іващенко О.В.

Схвалено Методичною радою ХДАДМ

Протокол № 25-03 від 25 квітня 2025 р.

АНОТАЦІЯ

До навчальної дисципліни «Академічний живопис»

Академічний живопис – є однією з найважливіших фундаментальних дисциплін, що виховують творче мислення, ідейно-естетичні погляди, які сприяють придбанню професійної майстерності, що необхідно для створення оригінальних за формою та змістом художніх творів згідно з навчальним планом, що ухвалений методичною радою ХДАДМ, вона вивчається студентами протягом 3-х років та 10 місяців (20 кредитів ECTS, 600 учбові години), у тому числі 300 учбових годин – аудиторні та 300 учбових годин – самостійні.

Основною формою навчання живопису є етюд з натури. Процес вивчення натури повинний будуватися на всіх елементах образотворчої мови: композиції, малюнку, світло-тіньових і кольоротональних співвідношеннях.

Головною вимогою у процесі навчання живопису, є визначення пластики, кольоротональних співвідношень натури, пошук її виразних особливостей. Вміння вирішувати на високому рівні складні творчі задачі, є запорукою майстерності художника реставрації творів мистецтв.

Процес навчання складається з таких етапів: етюд-пошук, академічний етюд та самостійна робота.

ANNOTATION

to the academic discipline "Academic Painting"

Academic painting is one of the most important fundamental disciplines, bringing creative thinking, ideological and aesthetic views, to facilitate the acquisition of professional skills, which are necessary for the creation of the original in form and content of works of art.

In accordance with the curriculum approved by the Methodological Council, HGPDI she studied students in a period of 3 years and 10 months (20 ECTS credits, 600 academic hours), including 300 hours - classroom training, 300 hours – independent

The main form of teaching painting is a sketch from nature. The process of studying nature should be based on all the elements of visual language: composition, drawing, black and white and tsvetotonalnyh relations.

The main requirement in the learning process of painting is, the study of plastics and tsvetotonalnyh relations nature, her expressive identification of elements. The ability to solve high-level complex creative tasks, are the key to the artist's mastery of restoration of works of art. The learning process consists of the following stages: a sketch-search, academic study, independent work.

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»	Обов'язкова дисципліна	
	Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»		
Модулів – 2	ОПП: «Реставрація та експертиза творів мистецтв»	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		1	
Загальна кількість годин - 600		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 4 самостійної роботи студента – 4	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	1	
		Лекції	
		-	
		Практичні	
		60 год.	
		Самостійна робота	
60 год.			
		Вид контролю: перегляд	

Примітка:Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: **50/50%**

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»	Обов'язкова дисципліна	
	Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»		
Модулів – 2	ОПП: «Реставрація та експертиза творів мистецтв»	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		1	
Загальна кількість годин - 120		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	2	
		Лекції	
		-	
		Практичні	
		60 год.	
		Самостійна робота	
60 год.		-	
		Вид контролю: перегляд	

Примітка: Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: **50/50%**

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»	Обов'язкова дисципліна
	Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»	
Модулів – 2	ОПП: «Реставрація та експертиза творів мистецтв»	Рік підготовки: 2
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		Семестр 3
Загальна кількість годин - 90		Лекції -
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Практичні 45 год.
		Самостійна робота 45 год.
		Вид контролю: перегляд

Примітка: Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: **50/50%**

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»	Обов'язкова дисципліна
	Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»	
Модулів – 2	ОПП: «Реставрація та експертиза творів мистецтв»	Рік підготовки: 2
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		Семестр 4
Загальна кількість годин - 120		Лекції -
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Практичні 60 год.
		Самостійна робота 60 год.
		Вид контролю: перегляд

Примітка: Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: **50/50%**

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»	Обов'язкова дисципліна
	Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»	
Модулів – 2	ОПП: «Реставрація та експертиза творів мистецтв»	Рік підготовки: 3
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		Семестр 5
Загальна кількість годин -90		Лекції -
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Практичні 45 год.
		Самостійна робота 45 год.
		Вид контролю: перегляд

Примітка: Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: **50/50%**

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна
Кількість кредитів – 2	Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»	Обов'язкова дисципліна
	Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»	
Модулів – 2	ОПП: «Реставрація та експертиза творів мистецтв»	Рік підготовки: 3
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		Семестр 6
Загальна кількість годин –60		Лекції -
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Практичні 30 год.
		Самостійна робота 30 год.
		Вид контролю: перегляд

Примітка: Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:**50/50%**

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою практичної дисципліни «академічний живопис» є оволодіння високою образотворчою художньою культурою, системою засобів вираження художнього образу, здійснення основної задачі вищої художньої школи – підготовки кваліфікованих фахівців в області образотворчого мистецтва

Етюд з натури є основним методом навчання живопису.

Навчальний процес складається з послідовних етапів роботи:

1. Композиційний тональний пошук у малому розмірі (пошук загального композиційно-пластичного рішення).
2. Колористичний етюд – пошук, уточнення композиції кольором та тоном і пошук загального тону завдання (короткострокові етюди, рішення великих відносин постановки). Короткострокові етюди-пошуки виконуються в невеликих розмірах. Цей етап роботи сприяє розвитку у студентів цільного бачення натури. Ціль пошуку – знаходити виразне композиційне рішення, колористичних відносин великих локальних плям.
3. Виконання академічного етюду. Розвиток, знайденого у попередніх етапах пластичного рішення. Узагальнення і завершення етюду засобами станкового живопису.

Матеріали: акварель, гуаш, темпера.

До головних задач курсу належать – композиційне рішення у форматі, вивчення пластики фігури, її композиційного рішення у просторі повітряного середовища, вміння передавати матеріальність предметів, колориту, фактуру поверхні, ставляться чіткі академічні задачі з обов'язковим плануванням образотворчої діяльності на кожному етапі.

Знати:

- закономірності створення кольорового та тонального короткочасного етюду-пошуку;
- закономірності побудови композиційно-графічного рішення;
- закономірності виконання першої прописки (підмальовку) колірних відношень з урахуванням загальної колористичної побудови;
- закономірності пошуку основної світлотності та колірної провідної плями з урахуванням тепло-холодних градацій для загального колористичного рішення;
- закономірності передачі живописними засобами матеріальності і фактури предметів;
- засоби узагальнення та підпорядкування елементів загальному рішенню;
- закономірності користування живописним матеріалом (акварель, гуаш, темпера, акрил), техніки і технології при виконанні з натури.

Вміти:

- компоувати в форматі,
- грамотно використовувати можливості живописного матеріалу і техніки для створення емоційно-художнього образу;
- за допомогою кольору передати об'єм, кольорову гаму, кольорові, фактурні поверхні, що характерні для різних матеріалів (метал, скло, пластмаса, тощо);
- виразними засобами передати основні риси натури;
- виразними засобами передати основну ідею твору.

Дисципліна забезпечує наступні загальні компетентності (ЗК) та спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

СК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

СК 6. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН 3. Формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення.

ПРН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН 7. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

ПРН 8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти як джерела творчого натхнення для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи та культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПРН 9. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

ПРН 11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПРН 14. Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.

ПРН 15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

ПРН 16. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва.

ПРН 17. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

3. Програма навчальної дисципліни

1 семестр містить:

2 МОДУЛІ, 4 завдання за темою: «Особливості побудови форми голови»

1 МОДУЛЬ містить 2 практичних завдання :

1) «Складний декоративний натюрморт» завдання, яке спрямоване на визначення знань студентами живописних засобів виконання з натури натюрморту та виявлення особливостей живописних законів, що супроводжують виконання натюрморту.

2) «Натюрморт з гіпсовою головою» завдання, яке спрямоване на оволодіння студентами системою засобів вираження художнього образу, в якому необхідно витримати світлий силует гіпсової голови, де рефлекси від оточуючого тла більш глибоко виявляють складну анатомічну форму голови.

2 МОДУЛЬ містить 2 практичних завдання :

- 1) «Короткочасний етюд голови при контрастному освітленні» завдання, яке спрямоване на закріплення знань написання живої голови моделі з застосуванням пластичного кольорового та тонального рішення.
- 2) Екзаменаційне «Етюд голови людини у нескладному русі серед декоративних драпіровок», яке спрямоване на виявлення тих знань, які придбані при виконанні натюрморту та наступних етюдів голови, де необхідно було виявити композиційне, пластичне, кольорове рішення.

2 семестр містить:

2 МОДУЛЬ, 4 завдання за темою:

«Ліплення форми голови кольором, тоном. Передача характеру натури. Зв'язок з плечовим поясом»

1 МОДУЛЬ містить 2 практичних завдання :

- 1) «Голова людини» з вираженою анатомічною характеристикою у нескладному русі, світлим силуетом на кольоровому тлі, де портрет повинен бути не тільки зі складним, анатомічним аналізом, а ще й з максимальним виявленням портретної схожості, типажу завдяки світло-тональній розробці, тонким кольоровим відносинам в гармонізації роботи.
- 2) Автопортрет або портрет друга

2 МОДУЛЬ містить 2 практичних завдання:

- 1) Короткочасне завдання «Етюд голови з плечовим поясом» (автопортрет, портрет друга), яке спрямоване на композиційне, пластичне, кольоротональне рішення
- 2) Екзаменаційне «Етюд голови у напруженому кольоровому середовищі при розсіяному освітленні», де з'являється напружене за кольором та загостренням середовище, від якого ідуть активні рефлекси на модель, які необхідно вписати в живу голову, що допоможе більш глибокому моделюванню форми та знайденню цілісного середовища в роботі на розкриття та закріплення всіх знань,що придбані на протязі семестру.

3 семестр містить:

2 МОДУЛЬ, 4 завдання за темою:

«Пластичне вираження форми напівпостаті людини. Опрацювання форми загалом та вивчення взаємозв'язку торсу, голови та рук моделі»

1 МОДУЛЬ містить 2 практичних завдання:

- 1) «Голова з плечовим поясом» завдання, яке спрямоване на визначення знань студентами живописних засобів виконання з натури натюрморту та виявлення особливостей живописних законів, що супроводжують виконання натюрморту.
- 2) «Одягнена напівпостать», яка ускладнена театральним костюмом у неглибокому просторі світлим силуетом на темному тлі.

2 МОДУЛЬ містить 2 практичних завдання:

- 1) Етюд одягненої напівпостаті» (автопортрет, портрет друга).
- 2) Екзаменаційне «Напівпостать одягненої людини» у неглибокому просторі на тлі декоративних тканин з боковим освітленням, яке спрямоване на виявлення та закріплення тих композиційних, пластичних, кольорових та тональних рішень, які були виявлені на попередніх завданнях.

4 семестр містить:

2 МОДУЛЬ, 4 завдання за темою:

«Пластичне вираження форми напівпостаті людини. Опрацювання форми загалом та в найбільш суттєвих деталях»

1 МОДУЛЬ містить 2 практичних завдання :

- 1) «Напівфігура людини світлим силуетом на темному тлі драперій» завдання, яке спрямоване на визначення знань студентами живописних засобів виконання з натури напівфігури людини та виявлення особливостей живописних законів, що супроводжують виконання натюрморту.

2) Тематична постановка одягненої напівфігури людини у національному образі.

2 МОДУЛЬ містить 2 практичних завдання:

- 1) «Етюд одягненої напівпостаті у складному освітленні»(контражур). Робота спрямована на глибоке вивчення анатомії людини за допомогою світо-тіньового моделювання не втрачаючи художньої гармонії кольорових та тональних відносин.
- 2) Екзаменаційне «Психологічний портрет напівфігуру літньої людини» у неглибокому просторі з боковим освітленням, яке спрямоване на виявлення гармонії аркуша в кольоровому та тональному, а також композиційному рішенні.

5 семестр містить:

2 МОДУЛІ, 4 завдання за темою:

«Пластичне вираження форми оголеного тіла напівфігури людини та його пластична трактовка у створенні художнього образу»

1 МОДУЛЬ містить 2 практичних завдання:

- 1) «Етюд оголеної напівфігури людини» завдання, яке спрямоване на визначення знань студентами живописних засобів виконання з натури натюрморту та виявлення особливостей живописних законів, що супроводжують виконання натюрморту.
- 2) «Оголена напівфігура зі спини» (жіноча модель), яке спрямоване на досконалий анатомічний аналіз фігури у близьких за тоном відносинах з підпорядкуванням оточуючого середовища моделі.

2 МОДУЛЬ містить 2 практичних завдання:

- 1) «Поясний портрет» (автопортрет, портрет друга) у певному емоційному стані.
- 2) Екзаменаційне - «Оголена жіноча напівпостать», яка задрапірована декоративними тканинами у неглибокому просторі з боковим освітленням. завдання спрямоване на досконалий анатомічний аналіз фігури, завдяки тональному та кольоровому моделюванню форми.

6 семестр містить:

2 МОДУЛІ, 4 завдання за темою:

«Пластичне вираження форми фігури людини та його пластична трактовка у створенні художнього образу»

1 МОДУЛЬ містить 2 практичних завдання:

- 1) «Етюд одягнутої фігури» завдання, яке спрямоване на визначення знань студентами живописних засобів виконання з натури фігури людини та виявлення особливостей живописних законів, що супроводжують виконання портрету.
- 2) «Оголена фігура зі спини» світлим силуетом на темному тлі при боковому освітленні.

2 МОДУЛЬ містить 2 практичних завдання:

- 1) «Чоловіча модель у національному вбранні». Контрастне освітлення, яке ускладнене додатковими елементами одягу з виявленням кольорових, пластичних та композиційного рішення.
- 2) Екзаменаційне – «Оголена жіноча фігура» в оточенні світлих драпіровок. Загальний тон - світлий, яке спрямоване на стриману кольорову палітру з тонкими світлими кольоровими та тональними відносинами, де фігура превалює в сприйнятті роботи.

Підсумковий контроль знань здійснюється у формі екзаменаційного перегляду. Передбачено рубіжні етапи контролю у формі переглядів практичних завдань (елементів модулю).

5.Структура навчальної дисципліни								
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лек ц	практ .пі д керівн. виклада ча	сам. робота		лек ц	практ .пі д керівн виклада ча	
1	2	3	4	5	6	7	8	
1 КУРС, 1 СЕМЕСТР								
«Особливості побудови форми голови»								
1 МОДУЛЬ								
Завдання 1. Складний декоративний натюрморт	30	-	15	15				
1.Кольорово-тональний короткочасний етюд-пошук.	4	-	2	2				
2. Графічне рішення натюрморту на аркуші.	6	-	3	3				
3. Рішення колірно-тональних відносин	16	-	8	8				
4. Завершальний етап з проробкою деталей.	4	-	2	2				
Завдання 2. Натюрморт з гіпсовою головою.	30	-	15	15				
1.Кольоро-тональний короткочасний етюд-пошук.	4	-	2	2				
2.Графічне рішення натури на аркуші.	5	-	3	3				
3. Рішення колірно-тональних відносин.	16	-	8	8				
4. Завершений етап з проробкою деталей.	4	-	2	2				
Разом за 1 модулем	60	-	30	30				
2 МОДУЛЬ								
Завдання1. Короткочасний етюд голови при контрастному освітленні.	30	-	15	15				
1. Кольоро-тональний короткочасний етюд-пошук.	4	-	2	2				
2. Графічне рішення натури на аркуші.	6	-	3	3				
3. Рішення колірно-тональних відносин.	16	-	8	8				
4. Завершальний етап з проробкою деталей.	4	-	2	2				
Завдання 2. Екзаменаційне - Етюд голови людини у нескладному русі серед декоративних драпіровок.	30	-	15	15				
1.Кольоротональний короткочасний етюд-пошук.	4	-	2	2				
2.Графічне рішення натури на аркуші.	5	-	3	3				
3.Рішення колірно-тональних відносин.	16	-	8	8				

4. Завершений етап з проробкою деталей.	4	-	2	2				
Разом за 2 модулем	60	-	30	30				
Усього за 1 семестр	120	-	60	60				
1 КУРС, 2 СЕМЕСТР								
«Ліплення форми голови кольором, тоном. Передача характеру природи. Зв'язок з плечовим поясом»								
1 МОДУЛЬ								
Завдання 1. «Голова людини».	30	-	15	15				
1.Кольоротональний короткочасний етюд-пошук	4	-	2	2				
2.Графічне рішення пейзажу на аркуші.	6	-	3	3				
3.Рішення колірно-тональних відносин.	16	-	8	8				
4.Завершальний етап з проробкою деталей.	4	-	2	2				
Завдання 2. Автопортрет або портрет друга.	30	-	15	15				
1.Кольоротональний короткочасний етюд-пошук.	4	-	2	2				
2.Графічне рішення природи на аркуші.	5	-	3	3				
3.Рішення колірно-тональних відносин.	16	-	8	8				
4.Завершальний етап з проробкою деталей.	4	-	2	2				
Разом за 1 модулем	60	-	30	30				
2 МОДУЛЬ								
Завдання 1. Етюд голови з плечовим поясом (автопортрет, портрет друга).	30	-	15	15				
1.Кольоротональний короткочасний етюд-пошук.	4	-	2	2				
2.Графічне рішення природи на аркуші.	6	-	3	3				
3.Рішення колірно-тональних відносин.	16	-	8	8				
4.Завершальний етап з проробкою деталей.	4	-	2	2				
Завдання 2. Екзаменаційне - Етюд голови у напруженому кольоровому середовищі при розсіяному освітленні	30	-	15	15				
1.Кольоротональний короткочасний етюд-пошук.	4	-	2	2				
2.Графічне рішення природи на аркуші.	5	-	3	3				
3.Рішення колірно-тональних відносин.	16	-	8	8				
4.Завершальний етап з проробкою деталей	4	-	2	2				
Разом за 2 модулем	60	-	30	30				
Усього за 2 семестр	120	-	60	60				

2 КУРС, 3 СЕМЕСТР								
«Пластичне вираження форми напівпостаті людини. Опрацьовування форми загальною та вивчення взаємозв'язку торсу, голови та рук моделі.»								
1 МОДУЛЬ								
Завдання 1. Голова з плечовим поясом	20	-	10	10				
1.Кольоротональний короткочасний етюд-пошук	2		1	1				
2.Графічне рішення натури на аркуші.	4		2	2				
3. Рішення колірно-тональних відносин.	10		5	5				
4.Завершальний етап з проробкою деталей.	4		2	2				
Завдання 2. Одягнена напівпостать.	25	-	12,5	12,5				
1.Кольоротональний короткочасний етюд-пошук	2		1	1				
2.Графічне рішення натури на аркуші.	6		3	3				
3. Рішення колірно-тональних відносин.	14		7	7				
4.Завершальний етап з проробкою деталей.	3		1,5	1,5				
Разом за 1 модулем	45	-	22,5	22,5				
2 МОДУЛЬ								
Завдання 1. Етюд одягненої напівпостаті (автопортрет, портрет друга).	20	-	10	10				
1.Кольоротональний короткочасний етюд-пошук	2		1	1				
2.Графічне рішення натюрморту на аркуші.	4		2	2				
3. Рішення колірно-тональних відносин.	10		5	5				
4.Завершальний етап з проробкою деталей.	4		2	2				
Завдання 2. Екзаменаційне - Напівпостать одягненої людини.	25	-	12,5	12,5				
1.Кольоротональний короткочасний етюд-пошук	2		1	1				
2.Графічне рішення натури на аркуші.	6		3	3				
3. Рішення колірно-тональних відносин.	14		7	7				
4.Завершальний етап з проробкою деталей.	3		1,5	1,5				
Разом за 2 модулем	45	-	22,5	22,5				-
Усього за 3 семестр	90	-	45	45				-
2 КУРС, 4 СЕМЕСТР								
«Пластичне вираження форми напівпостаті людини. Опрацьовування форми загальною та в найбільш суттєвих деталях»								
МОДУЛЬ 1								

Завдання 1. «Напівфігура людини світлим силуетом на темному тлі драперій»	30	-	15	15				
1.Кольоротональний короткочасний етюд-пошук	4	-	2	2				
2.Графічне рішення натури на аркуші.	6	-	3	3				
3. Рішення колірно-тональних відносин.	16	-	8	8				
4.Завершальний етап з проробкою деталей.	4	-	2	2				
Завдання 2. Тематична постановка одягненої напівпостаті людини у національному образі.	30	-	15	15				
1.Кольоротональний короткочасний етюд-пошук	4	-	2	2				
2.Графічне рішення натюрморта на аркуші.	5	-	3	3				
3. Рішення колірно-тональних відносин.	16	-	8	8				
4.Завершальний етап з проробкою деталей.	4	-	2	2				
Разом за 1 модулем	60	-	30	30				
2 МОДУЛЬ								
Завдання 1. Етюд одягненої напівпостаті у незвичайному освітленні (контражур).	30	-	15	15				
1.Кольоротональний короткочасний етюд-пошук	4	-	2	2				
2.Графічне рішення натури на аркуші.	6	-	3	3				
3. Рішення колірно-тональних відносин.	16	-	8	8				
4.Завершальний етап з проробкою деталей.	4	-	2	2				
Завдання 2. Екзаменаційне - Психологічний портрет напівпостаті літньої людини.	30	-	15	15				
1.Кольоротональний короткочасний етюд-пошук	4	-	2	2				
2.Графічне рішення натури на аркуші.	5	-	3	3				
3. Рішення колірно-тональних відносин.	16	-	8	8				
4.Завершальний етап з проробкою деталей.	4	-	2	2				
Разом за 2 модулем	60	-	30	30				
Усього за 4 семестр	120	-	60	60				
3 КУРС, 5 СЕМЕСТ								
«Пластичне вираження форми оголеного тіла напівпостаті людини та його пластична трактовка у створенні художнього образу»								
МОДУЛЬ 1								
Завдання 1. «Етюд оголеної напівфігури людини»	20	-	10	10				
1.Кольоротональний короткочасний етюд-пошук	2		1	1				
2.Графічне рішення натюрморта на аркуші.	4		2	2				

3. Рішення колірно-тональних відносин.	10		5	5				
4. Завершальний етап з проробкою деталей.	4		2	2				
Завдання 2. «Оголена напівфігура зі спини»	25	-	12,5	12,5				
1. Кольоротональний короткочасний етюд-пошук	2		1	1				
2. Графічне рішення натури на аркуші.	6		3	3				
3. Рішення колірно-тональних відносин.	14		7	7				
4. Завершальний етап з проробкою деталей.	3		1,5	1,5				
Разом за 1 модулем	45	-	22,5	22,5				
Завдання 1. Поясний портрет (автопортрет, портрет друга).								
1. Кольоротональний короткочасний етюд-пошук	2		1	1				
2. Графічне рішення натури на аркуші.	4		2	2				
3. Рішення колірно-тональних відносин.	10		5	5				
4. Завершальний етап з проробкою деталей.	4		2	2				
Завдання 2. Екзаменаційне - Оголена жіноча напівпостать.	25	-	12,5	12,5				
1. Кольоротональний короткочасний етюд-пошук	2		1	1				
2. Графічне рішення натури на аркуші.	6		3	3				
3. Рішення колірно-тональних відносин.	14		7	7				
4. Завершальний етап з проробкою деталей.	3		1,5	1,5				
Разом за 2 модулем	45	-	22,5	22,5				
Усього за 5 семестр	90	-	45	45				
3 КУРС, 6 СЕМЕСТР								
«Пластичне вираження форми оголеного тіла напівпостаті людини та його пластична трактовка у створенні художнього образу»								
МОДУЛЬ 1								
Завдання 1. «Етюд одягнутої фігури»	15	-	7,5	7,5				
1. Кольоротональний короткочасний етюд-пошук	2	-	1	1				
2. Графічне рішення натюрморта на аркуші.	3	-	1,5	1,5				
3. Рішення колірно-тональних відносин.	8	-	4	4				
4. Завершальний етап з проробкою деталей.	2	-	1	1				
Завдання 2. «Оголена фігура зі спини».	15	-	7,5	7,5				
1. Кольоротональний короткочасний етюд-пошук	2	-	1	1				
2. Графічне рішення натури на аркуші.	3	-	1,5	1,5				
3. Рішення колірно-тональних відносин.	8	-	4	4				

4.Завершальний етап з проробкою деталей.	2	-	1	1				
Разом за 1 модулем	30	-	15	15				
Завдання 1. Чоловіча модель у національному вбранні.								
1.Кольоротональний короткочасний етюд-пошук	2	-	1	1				
2.Графічне рішення натури на аркуші.	3	-	1,5	1,5				
3. Рішення колірно-тональних відносин.	8	-	4	4				
4.Завершальний етап з проробкою деталей.	2	-	1	1				
Завдання 2. Екзаменаційне - Оголена жіноча фігура								
1.Кольоротональний короткочасний етюд-пошук	2	-	1	1				
2.Графічне рішення натури на аркуші.	3	-	1,5	1,5				
3. Рішення колірно-тональних відносин.	8	-	4	4				
4.Завершальний етап з проробкою деталей.	2	-	1	1				
Разом за 2 модулем	30	-	15	15				
Усього за 6 семестр	60	-	30	30				
Усього за 1-6 семестри	600	-	300	300				

6. Теми семінарських занять

Програмою не передбачається проведення семінарських занять.

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1СЕМЕСТР			
МОДУЛЬ 1			
1	<u>Завдання 1.</u> Складний декоративний натюрморт.	30	-
2	<u>Завдання 2.</u> Натюрморт з гіпсовою головою.	30	-
МОДУЛЬ 2			
3	<u>Завдання 1.</u> Короткочасний етюд голови при контрастному освітленні.	30	-
4	<u>Завдання 2.</u> Етюд голови людини у нескладному русі серед декоративних драпіровок.	30	-
2СЕМЕСТР			
МОДУЛЬ 1			
5	<u>Завдання 1.</u> Голова людини	30	-
6	<u>Завдання 2.</u> Автопортрет або портрет друга.	30	-
МОДУЛЬ 2			
7	<u>Завдання 1.</u> Етюд голови з плечовим поясом	30	-
8	<u>Завдання 2.</u> Етюд голови у напруженому кольоровому середовищі при розсіяному освітленні	30	-

3 СЕМЕСТР			
МОДУЛЬ 1			
9	Завдання 1. Голова з плечовим поясом.	20	-
10	Завдання 2. Одягнена напівпостать.	25	-
МОДУЛЬ 2			
11	Завдання 1. Етюд одягненої напівпостаті (автопортрет, портрет друга).	20	-
12	Завдання 2. Напівпостать одягненої людини.	25	-
4 СЕМЕСТР			
МОДУЛЬ 1			
13	Завдання 1. Напівфігура людини світлим силуетом на темному тлі драперій.	30	-
14	Завдання 2. Тематична постановка одягненої напівфігури людини у національному образі.	30	-
МОДУЛЬ 2			
15	Завдання 1. Етюд одягненої напівпостаті у незвичайному освітленні(контражур).	30	-
16	Завдання 2. Психологічний портрет напівфігури літньої людини.	30	-
5 СЕМЕСТ			
МОДУЛЬ 1			
17	Завдання 1. Етюд оголеної напівфігури людини.	20	-
18	Завдання 2. Оголена напівфігура зі спини (жіноча модель).	25	-
МОДУЛЬ 2			
19	Завдання 1. Поясний портрет (автопортрет, портрет друга).	20	-
20	Завдання 2. Оголена жіноча напівпостать.	25	-
6 СЕМЕСТР			
МОДУЛЬ 1			
21	Завдання 1. Етюд одягнутої фігури	15	-
22	Завдання 2. Оголена фігура зі спини.	15	-
МОДУЛЬ 2			
23	Завдання 1. Чоловіча модель у національному вбранні.	15	-
24	Завдання 2. Оголена жіноча фігура.	15	-
Разом:		600	-

8.Теми лабораторних занять

Програмою не передбачається проведення лабораторних занять.

9.Самостійна робота

Зміст самостійної роботи складається з повторення лекційного матеріалу, а також виконання практичних завдань, які є елементами модулів

Модуль	№ тема	Назва теми	Кількість годин	
			денна	заочна
1СЕМЕСТР				
1	1	Складний декоративний натюрморт.	15	-
	2	Натюрморт з гіпсовою головою.	15	-
Разом за 1 модулем:			30	-
2	1	Короткочасний етюд голови при контрастному освітленні.	15	-
	2	Етюд голови людини у нескладному русі серед декоративних драпіровок.	15	-
Разом за 2 модулем:			30	-
1		2СЕМЕСТР		

	1	Голова людини.	15	-
	2	Автопортрет або портрет друга.	15	-
Разом за 1 модулем:			30	-
2	1	Етюд голови з плечовим поясом.	15	-
	2	Жива голова у напруженому кольоровому середовищі при розсіяному освітленні.	15	-
Разом за 2 модулем:			30	-
1	3 СЕМЕСТР			
	1	Голова з плечовим поясом.	10	-
	2	Одягнена напівпостать.	12,5	-
Разом за 1 модулем:			22,5	-
2	1	Етюд одягненої напівпостаті (автопортрет, портрет друга).	10	-
	2	Напівпостать одягненої людини.	12,5	-
Разом за 2 модулем			22,5	-
1	4 СЕМЕСТР			
	1	Напівфігура людини світлим силуетом на темному тлі драперій.	15	-
	2	Тематична постановка одягненої напівпостаті людини у національному образі.	15	-
Разом за 1 модулем:			30	-
2	1	Етюд одягненої напівпостаті у складном освітленні (контражур).	15	-
	2	Психологічний портрет напівфігуру літньої людини.	15	-
Разом за 2 модулем			30	-
1	5 СЕМЕСТР			
	1	Етюд оголеної напівфігури людини.	10	-
	2	Оголена напівфігура зі спини (жіноча модель).	12,5	-
Разом за 1 модулем:			22,5	-
2	1	Поясний портрет (автопортрет, портрет друга).	10	-
	2	Оголена жіноча напівпостать.	12,5	-
Разом за 2 модулем			22,5	-
1	6 СЕМЕСТР			
	1	Етюд одягнутої фігури.	7,5	-
	2	Оголена фігура зі спини.	7,5	-
Разом за 1 модулем:			15	-
2	1	Чоловіча модель у національному вбранні.	7,5	-
	2	Оголена жіноча фігура.	7,5	-
Разом за 2 модулем			15	-
УСЬО ГО			300	

10. Індивідуальні завдання

Програмою передбачається, що всі пропонувані практичні завдання у кожного студента повинні мати оригінальне графічне та живописне рішення. Крім того, можливе виконання додаткових власних композицій.

11. Методи навчання

Метод повідомлення нових знань – практична робота в процесі виконання серії завдань.

Основна форма вивчення курсу – творча робота при виконанні вправ та практичних завдань, згідно учбового плану.

Метод повідомлення нових знань – практична робота в процесі виконання завдань.

Мета запропонованих завдань – вправи побудовані за принципом послідовного ускладнення учбових задач, що визначається переходом від вивчення елементної бази презентації до тематичної закінченої форми, пов'язаних між собою смисловим навантаженням та адекватним графічним або живописним зображенням її складових частин.

Розвиток у процесі навчання здійснюється не тільки змістом навчального матеріалу, але й особистістю викладача і стилем спілкування зі студентами.

12. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Академічний живопис» застосовано ефективні методи контролю та самоконтролю, зокрема:

- методи практичного контролю: виконання практичних завдань (виконуються під час самостійної роботи).

13. Розподіл балів, які отримують студенти.

Засвоєння матеріалу дисципліни «Академічний живопис» оцінюється 100 рейтинговими балами. Навчальна дисципліна складається з 16 модулів, містить 32 теми, зв'язаних між собою змістовим складом.

Сума балів (100 балів), яка відведена на дисципліну, розподіляється між модулями. Студент протягом семестру згідно графіку навчального процесу здає певні розділи (модулі) і одержує бали.

У балах оцінюються такі елементи навчальної роботи студентів: виконання практичних завдань (виконуються під час самостійної роботи).

Студент, який без поважних причин (поважна причина - хвороба або причини, узгоджені з деканом факультету) не набрав необхідну кількість балів хоча б по одному з елементів модуля, отримує 0 балів і йому не зараховують весь модуль.

Неприбуття студента на проміжний контроль в установленний термін без поважних причин оцінюється нульовим балом (0 балів). Повторна здача теми (елементу модуля) в цьому випадку не дозволяється. Додаткові дні звітності устанавлюються викладачем (узгоджується на кафедрі) в кінці першого, другого і третього місяців семестру для студентів, що пропустили контрольну атестацію з поважних причин, підтверджених документально, і що мають направлення декана.

Студенти, які мають заборгованість з не поважної причини, мають ліквідувати її тільки протягом залікового тижня семестру.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі перегляду. Для допуску до перегляду з дисципліни «Академічний живопис», повинні бути оцінені завдання, з яких складаються модулі (два модулі)

Студентам, які мають заборгованість з не поважних причин та ліквідують її у заліковий тиждень, викладач виставляє у відомість сумарний рейтинговий бал.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент з дисципліни «Академічний живопис», складає 100 балів в межах виконаної програми курсу.

Практичні роботи	1сем.	2сем.	3сем.	4сем.	5сем.	6сем.
Модуль 1	24/40	24/40	24/40	24/40	24/40	24/40
Модуль 2	35/60	35/60	35/60	35/60	35/60	35/60
Разом	100	100	100	100	100	100

14. Шкала оцінювання: національна ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

15. Тезаурус навчальної дисципліни

«академічний живопис»

Українська мова	Англійська мова	Російська мова
Живопис	Painting	Живопись
Голова	Head	Голова
Етюд	Sketch	Етюд
Колір	Color	Цвіт
Колорит	Coloring	Колорит
Компонувати	To compase	Компоновать
Конструкція	Construction	Конструкція
Матеріальність	Materials	Материальность
Напівпостать	Half figure	Полуфигура
пейзаж	Landscape	Пейзаж
Пластика	Plastic move	Пластика
Постать	Figure	Фігура
Рисунок	Drawing	Рисунок
Середовище	Environment	Середа
Силует	Silhouette	Силует
Темпера	Distemper	Темпера
Тон	Tone	Тон
Композиція	Composition	Композиція

16. Методичне забезпечення

Показ робіт із методичного фонду. Ознайомлення студентів з печатними репродукціями видатних майстрів живописного жанру та застосування рекомендованої літератури з дисципліни. Головним методом навчання є показ викладачем основних етапів ведення живописної роботи у форматі офлайн або на графічному планшеті в режимі онлайн.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антонович Є. А., Шпільчак В. А. Малюнок і живопис: методичні рекомендації. Київ, 1990. 85 с.
2. Боднар О.Я. Золотий переріз і неевклідова геометрія в науці та мистецтві: Монографія. Львів: НВФ «Українські технологія», 2005. 198 с.
3. Волковський М. Колір в живописі. Київ: Видавництво В. Шевчук, 2016. 360 с
4. Єфименко Д. В. Академічний живопис. Портрет: навчальний посібник. Харків: ХДАДМ, 2019. 72с.
5. Жердзицький В. Живопис: Техніка і технологія: Навч. посібник. Харків: ХДАДМ, 2006. 332 с.
6. Ітген Й. Мистецтво кольору / Ред. О. Плаксії. Київ: ArtHuss, 2022. 96 с.
7. Кафедра живопису ХДАДМ: традиції та сучасність / Міністерство освіти і науки України; Харківська державна академія дизайну і мистецтв; Факультет образотворчого мистецтва; Упор. М.І. Деркач, В.Ю. Гальченко. Харків: ХДАДМ, 2015. 123 с.
8. Kovalova, M., Alforova, Z., Sokolyuk, L., Chursin, O., & Obukh, L. (2022). The digital evolution of art: current trends in the context of the formation and development of metamodernism. *Amazonia Investiga*. Vol.11, (56). P.114-123. <https://doi.org/10.34069/AI/2022.56.08.12>
9. Kovalova M., Spolska O., Chursin O., Arystova L., Oronovska L. (2025). Peculiarities of teaching art in the era of digital technologies: challenges and opportunities. *Periodicals of Engineering and Natural Sciences*, 13(1), 207-218. <https://doi.org/10.21533/pen.v13.i1.254>
10. Марчак В. Про малярство: навчальний посібник. Львів : ФОП Стебляк О.М., 2018. 264 с.
11. Матеріали і техніка олійного живопису : навч. посібник / укладач О. Я. Музика. Умань : ВПЦ «Візаві», 2013. 114 с.
12. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво: Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. 216 с.
13. Попов М. Т. Альбом: рисунок, живопис / М. Т. Попов. К. : ТОВ «Європа Прінт», 2008. 164с.
14. Прищенко С. В. Кольорознавство: навчальний посібник / за ред. проф. Є. А. Антоновича. Київ : Альтерпрес, 2010. 354 с.

15. Техніка і технологія олійного живопису: навч. посібн. / уклад.: Є.В.Беліка, О.І.Конопко. К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 92 с.